

Državni izpitni center

Številka: 631-3/2017
Ljubljana, 27. 6. 2017

Metodologija umeščanja izpitov iz tujih jezikov v Skupni evropski jezikovni okvir in število odstotnih točk za izdajo certifikata

1. Pravne podlage

Državni izpitni center objavlja metodologijo in število odstotnih točk v skladu s Pravilnikom o izdajanju certifikatov z evropsko ravno znanja tujega jezika (Ur. list RS, št. 73/16).

2. Strokovne podlage

Skupni evropski jezikovni okvir (SEJO) je sprejel Svet Evrope v letu 2001¹ in predstavlja temelj ter skupno podlago snovalcem jezikovne politike, učnih načrtov, izpitov, učbenikov ipd. v Evropi in tudi drugje po svetu. Vsem uporabnikom služi kot referenčni okvir, s katerim lahko opisujemo različne ravni znanja, načrtujemo učne cilje in postavljamo standarde dosežkov. Namen SEJO je tudi večja transparentnost programov in znanja, lažje mednarodno sodelovanje in medsebojno priznavanje kompetenc. SEJO naj bi tudi omogočal primerjave med učenjem tujih jezikov v različnih evropskih izobraževalnih sistemih. Lažje primerjave in medsebojno priznavanje kompetenc tako bistveno prispevajo k evropski mobilnosti.

SEJO opisuje uporabo jezika z vidika zmožnosti, strategij in kompetenc, ki jih mora govorec razviti za uspešno komunikacijo na posameznih področjih družbenega življenja (poklicnem, javnem, zasebnem ali izobraževalnem). Opredeljuje tudi skupne referenčne ravni znanja jezika, s pomočjo katerih lahko uporabniki opišejo svoje sisteme in tako olajšajo primerjave. Po SEJO je znanje razdeljeno na šest osnovnih referenčnih ravni, ki vsebujejo opise, kaj govorec na posamezni ravni zna oz. česa je v jeziku sposoben. Te ravni so opredeljene od nižje proti višji kot:

- A1: vstopna raven,
- A2: vmesna raven,
- B1: raven sporazumevalnega praga,
- B2: višja raven,
- C1: raven učinkovitosti,
- C2: raven mojstrstva.

V pomoč vsem institucijam, ki želijo svoje izpite pripraviti ali umestiti v skladu s SEJO, je Svet Evrope leta 2009 pripravil končno različico Priročnika za umeščanje izpitov v SEJO (*Relating Language Examinations to the Common European Framework of Reference for Languages: Learning, Teaching, Assessment /CEFR/, A Manual*, Strasbourg; dostopno na spletni strani CoE http://www.coe.int/t/dg4/linguistic/Manual1_EN.asp – v nadaljevanju: Priročnik). V njem so opisani znanstveni postopki za umeščanje in dokumenti, ki naj jih institucija pri tem zbira, če želi dokazati veljavnost trditev, da so njeni izpiti na določeni evropski ravni.

¹ The Common European Framework of Reference for Languages, Language Policy Division, Council of Europe, Strasbourg

V nadaljevanju povzemamo metodologijo, ki je opisana v Priročniku in jo pri umeščanju državnih izpitov iz tujih jezikov uporablja tudi Državni izpitni center kot institucija, ki je v Sloveniji pooblaščen za pripravo in izvedbo zunanjega preverjanja znanja.

3. Metodologija

Umestitev izpitov v SEJO poteka v štirih fazah: seznanitev, specifikacija, standardizacija in validacija. Pred začetkom umeščanj se izbere ekspertna skupina visokousposobljenih strokovnjakov, t. i. presojevalcev, ki sodelujejo v fazah umestitve izpitov v SEJO. Skupino sestavlja približno deset presojevalcev.

Seznanitev (angl. *familiarisation*) kot prva faza umeščanja izpitov je namenjena seznanjanju oz. pridobivanju znanja o ravneh, opisnikih in uporabljeni metodologiji; seznanitev zagotavlja dobro pripravljeno presojevalcev za nadaljnje postopke standardiziranja nalog in izpitov.² Faza seznanitve se ponovi pred vsako naslednjo umestitveno fazo in pred vsakim odločanjem.

Specifikacija izpita predstavlja analizo vsebine in strukture izpita. V fazi specifikacije se prvič določi predvidena evropska raven zahtevnosti. Vsebinska povezanost izpitov iz tujih jezikov s SEJO se opravi s pomočjo obrazcev iz Priročnika.

Standardizacija je tretja, najobsežnejša in najpomembnejša umestitvena faza. Temelji na dobrem poznavanju ravni, opisnikov in metod dela. Presojevalci presodijo, kje bo meja postavljenega standarda (v tem primeru meja evropske ravni znanja tujega jezika). Njihove odločitve morajo biti tudi ustrezno empirično podprte. Za standardizacijo receptivnih zmožnosti se izbere vsaj ena uveljavljena, izvedljiva in praktična metoda. Če se izbereta dve, končna odločitev temelji na primerjavi rezultatov obeh metod. S tem se zmanjša vpliv metode na postavitve standarda in hkrati pridobi informacije dveh neodvisnih metod za zagotovitev zunanje veljavnosti. Za standardizacijo produktivnih zmožnosti se uporabi metoda *benchmarking*. Standardizacijske metode in potek standardizacije podrobneje opisuje Priročnik.

Validacija je zadnja umestitvena faza. Za zagotavljanje postopkovne, notranje in zunanje veljavnosti umeščanja je treba slediti predpisanim postopkom ter zbirati dokumente in podatke o natančnosti in doslednosti rezultatov. Postavljeni standardi se podprejo s statističnimi izračuni o doslednosti odločitev posameznih presojevalcev, njihovi medsebojni stopnji ujemanja, doslednosti odločitev o meji (število odstotnih točk, ki so potrebne za doseg evropske ravni) in standardni napaki izračuna meje.

Meje za doseganje evropske ravni se postavijo za vsak posamezni del izpita in za izpit v celoti. Meje za izpit v celoti (končna skupna meja za doseg evropske ravni na izpitu) se postavijo po kompenzacijski metodi: vsak del izpita predstavlja določen delež končne skupne ocene. Za izdajo certifikata o znanju tujega jezika na evropski ravni mora kandidat zbrati predpisano število odstotnih točk v celoti in pri več kot polovici delov izpita. Postavljene meje veljajo od zaključka postopka postavljanja standarda do naslednje ponovitve postopka.

Rezultati umeščanja izpitov se za vsak tuji jezik objavijo v poročilu.

Za zagotavljanje veljavnosti postavljenih standardov je nujno redno spremljanje podatkov o izpitih (zanesljivost, veljavnost, težavnost, diskriminativnost, upoštevanje ravni SEJO in opisnikov pri sestavi izpitnih nalog) in ponovitev postopka umeščanja vsakih nekaj let, še posebej ob spremembi strukture izpita. Velikega pomena je tudi usposabljanje učiteljev in ocenjevalcev, ki ocenjujejo izdelke in izvajajo ustne izpite.

² Bitenc Peharc, S., Tratnik, A. 2014. *Umestitev nacionalnih izpitov iz angleščine v skupni evropski jezikovni okvir: Zaključno poročilo o izvedbi projekta*. Ljubljana: Državni izpitni center. ISBN 978-961-6899-07-9.

4. Merila za izdajanje certifikatov o znanju tujega jezika na evropski ravni

Kandidati, ki so na izpitu iz tujega jezika pri splošni ali poklicni maturi in na javno veljavnem izpitu iz tujega jezika za odrasle, ki je bil umeščen v SEJO, dosegli zahtevano število odstotnih točk za dosego evropske ravni znanja tujega jezika, prejmejo certifikat z evropsko ravno znanja. Zadostno število odstotnih točk (v nadaljevanju: meje) določi Državni izpitni center v skladu z metodologijo Sveta Evrope o umeščanju izpitov iz tujih jezikov v SEJO in jih objavi na svoji spletni strani v zaključnih poročilih o umestitvi izpitov. Meje se določijo za vsak del izpita in za izpit v celoti.

Za izdajo certifikata o znanju tujega jezika na evropski ravni mora kandidat zbrati predpisano število odstotnih točk v celoti in pri več kot polovici delov izpita, ki so bili umeščeni (pri poklicni maturi pri vsaj dveh delih in pri drugih izpitih pri vsaj treh delih izpita). Če je kandidat oproščen opravljanja dela izpita, mora prav tako zbrati predpisano število točk pri vsaj dveh oziroma treh delih. Končna skupna meja za dosego evropske ravni izpita se postavi po kompenzacijski metodi: vsak del izpita predstavlja delež, kot ga določa izpitni katalog. Certifikat se izda za raven, na katero je bil izpit umeščen.

Kandidat, ki ni opravljal vseh delov izpita, ne more pridobiti certifikata, razen če je oproščen opravljanja dela izpita.

Meje za doseganje evropske ravni znanja na izpitih iz angleščine od leta 2014 dalje do spremembe (število odstotnih točk)*

Del izpita	SM OR B2	SM VR B2	PM B1	Odrasli OR A2	Odrasli OR B1	Odrasli VR B2
Branje	75	75	70	61	100	76
Poznavanje in raba jezika	70	70	Se ne preverja.	43	82	74
Poslušanje	70	69	Se ne preverja.	53	88	81
Pisanje	77	60	66	58	75	80
Govorjenje	80	80	75	54	92	76
Izpit v celoti – skupaj	75	69	71	52	88	77

Vir: Bitenc Peharc, S., Tratnik, A. 2014. *Umestitev nacionalnih izpitov iz angleščine v skupni evropski jezikovni okvir: Zaključno poročilo o izvedbi projekta*. Ljubljana: Državni izpitni center. ISBN 978-961-6899-07-9;

Bitenc Peharc, S., Tratnik, A. 2015. *Umestitev nalog bralnega in slušnega razumevanja ter nalog poznavanja in rabe jezika na izpitih splošne mature iz angleščine na osnovni in višji ravni v skupni evropski jezikovni okvir*. Poročilo objavljeno na spletni strani Državnega izpitnega centra <http://www.ric.si/mma/Porocilo%20standardizacija%202016/2016041411031854/>

Meje za doseganje evropske ravni znanja na izpitih iz nemščine od leta 2017 dalje do spremembe (število odstotnih točk)*

Del izpita	SM OR B1	SM VR B2	PM B1	Odrasli OR A2	Odrasli VR B1	Odrasli VR B2
Branje	72	83	70	70	60	100
Poznavanje in raba jezika	64	72	Se ne preverja.	45	41	78
Poslušanje	75	Ni umeščeno.	Se ne preverja.	55	32	76
Pisanje	54	67	74	50	50	83
Govorjenje	65	90	60	46	57	76
Izpit v celoti – skupaj	65	80	65	53	50	80

Vir: Bitenc Peharc, S. 2017. *Umestitev nacionalnih izpitov iz nemščine v skupni evropski jezikovni okvir: Zaključno poročilo o izvedbi projekta*. Ljubljana: Državni izpitni center. ISBN 978-961-6899-30-7 (epub).

* Pri posameznih delih izpita se necelo število odstotnih točk zaokroži, za izpit v celoti pa se pred zaokrožitvijo upoštevajo dejanski odstotki, doseženi pri posameznih delih izpita.

Meje za doseganje evropske ravni znanja na izpitih iz italijanščine od leta 2017 dalje do spremembe (število odstotnih točk)*

Del izpita	SM OR B1	SM VR B2	PM B1	Odrasli OR A2	Odrasli OR B1	Odrasli VR B2
Branje	80	84	80	Ni umeščeno.	74	80
Poznavanje in raba jezika	75	84	Se ne preverja.	Ni umeščeno.	75	80
Poslušanje	60	75	Se ne preverja.	47	76	79
Pisanje	42	55	62	42	75	81
Govorjenje	65	80	67	46	69	80
Izpit v celoti – skupaj	64	75	70	46	75	80

Vir: Bitenc Peharc, S... 2017. *Umestitev nacionalnih izpitov iz italijanščine v skupni evropski jezikovni okvir: Zaključno poročilo o izvedbi projekta*. Ljubljana: Državni izpitni center. ISBN 978-961-6899-28-4 (epub).

Meje za doseganje evropske ravni znanja na izpitih iz francoščine od leta 2017 dalje do spremembe (število odstotnih točk)*

Del izpita	SM OR B1	SM VR B1	Odrasli OR A2	Odrasli VR B2
Branje	84	63	65	75
Poznavanje in raba jezika	65	46	25	80
Poslušanje	80	68	58	77
Pisanje	55	55	50	84
Govorjenje	75	75	Ni umeščeno.	Ni umeščeno.
Izpit v celoti – skupaj	70	60	50	80

Vir: Bitenc Peharc, S... 2017. *Umestitev nacionalnih izpitov iz francoščine v skupni evropski jezikovni okvir: Zaključno poročilo o izvedbi projekta*. Ljubljana: Državni izpitni center. ISBN 978-961-6899-24-6 (epub).

Meje za doseganje evropske ravni znanja na izpitih iz španščine od leta 2017 dalje do spremembe (število odstotnih točk)*

Del izpita	SM OR B1	SM VR B1
Branje	84	50
Poznavanje in raba jezika	79	63
Poslušanje	72	68
Pisanje	68	48
Govorjenje	80	75
Izpit v celoti – skupaj	76	60

Vir: Bitenc Peharc, S... 2017. *Umestitev nacionalnih izpitov iz španščine v skupni evropski jezikovni okvir: Zaključno poročilo o izvedbi projekta*. Ljubljana: Državni izpitni center. ISBN 978-961-6899-23-9 (pdf).

* Pri posameznih delih izpita se necelo število odstotnih točk zaokroži, za izpit v celoti pa se pred zaokrožitvijo upoštevajo dejanski odstotki, doseženi pri posameznih delih izpita.

Razlaga izrazov v preglednicah z mejami

SM OR – splošna matura na osnovni ravni

SM VR – splošna matura na višji ravni

PM – poklicna matura

Odrasli OR – izpit za odrasle na osnovni ravni

Odrasli VR – izpit za odrasle na višji ravni

Branje – izpitna pola bralnega razumevanja

Poslušanje – izpitna pola slušnega razumevanja

Pisanje – izpitna pola pisnega sporočanja oziroma pisne komunikacije

Govorjenje – ustni del izpita

Se ne preverja. – Zmožnost ali del se v okviru izpita ne testira.

Ni umeščeno. – Del izpita ni bil umeščen na določeno raven SEJO zaradi različnih razlogov.

Podrobneje so razlogi opisani v zaključnem poročilu o umeščanju izpita.

Suzana Bitenc Peharc,
višja svetovalka

Dr. Darko Zubanc,
direktor Rica